

რუსუდან ჭანტურია

ეროვნულ უმცირესობათა ინტეგრაცია მულტილინგვური განათლების საშუალებით

(საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ
განხორციელებული და დაგეგმილი ღონისძიებები „მულტილინგვური სწავლების
ხელშეწყობის პროგრამის“ ფარგლებში)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო ახორციელებს ერთიან პოლიტიკას, რათა უზრუნველყოს განათლების ხელმისაწვდომობა ყველა მოსწავლისათვის, მათ შორის ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელთათვის. ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლების განათლება განიხილება არა მხოლოდ მათი აკადემიური მიღწევების გაუმჯობესების, არამედ მათი საზოგადოებაში ინტეგრაციისა და შრომის ბაზარზე დასაქმების საშუალებად. ეროვნულ უმცირესობათა განათლების მიმართ არსებული ერთიანი პოლიტიკის შესაბამისად, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო მიზნად ისახავს ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლების **სამოქალაქო ინტეგრაციას მულტილინგვური განათლების დანერგვის გზით.**

მრავალენოვანი (მულტილინგვური) განათლება წარმოადგენს განათლების ისეთ ფორმას, სადაც სხვადასხვა საგნისა თუ საგანთა ჯგუფის სწავლების ენად გამოიყენება ორი ან მეტი ენა. რამდენიმე ენაზე ერთდროულად სწავლება ხელს უწყობს მოსწავლეებში ლინგვისტური უნარების განვითარებას. ბილინგვური ან მულტილინგვური განათლება ბავშვებს ენის უფრო საფუძვლიანად და ღრმად შესწავლისა და მისი ეფექტურად გამოყენების საშუალებას აძლევს.

მულტილინგვური განათლების მიღებით მოსწავლე შეძლებს სახელმწიფო და მშობლიურ ენებზე კომუნიკაციას და მათ პრაქტიკაში გამოყენებას.

როგორც არაერთი კვლევა ცხადყოფს, მულტილინგვური განათლება არის ის გზა, რომელიც ხელსაყრელია როგორც უმრავლესობის, ისე უმცირესობის წარმომადგენელთათვის. განათლების მიღება მშობლიურ ენაზე ბავშვებსა და მოსწავლეებს თავიანთი ინტელექტუალური შესაძლებლობების სრული განვითარების შესაძლებლობას აძლევს. ამავდროულად, ისინი ეუფლებიან ლინგვისტურ უნარებს იმ ენაზე, რომელიც მათთვის სასიცოცხლოდ აუცილებელია. მულტილინგვური განათლების მიღების კიდევ ერთი ძირითადი უპირატესობა არის ის, რომ იგი ხელს უწყობს ინტერკულტურული ჩვევებისა და ტოლერანტობის განვითარებას, რაც, საბოლოო ჯამში, მრავალენოვან ქვეყანაში მშვიდობიანი საზოგადოების ჩამოყალიბებას განაპირობებს. შესაბამისად, საქართველოში მულტილინგვური განათლება აღქმულ უნდა იქნეს, როგორც სამოქალაქო ინტეგრაციის პოლიტიკის ეფექტური ინსტრუმენტი, რომელიც ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენლებს სახელმწიფო ენის დაუფლების უკეთეს შესაძლებლობას აძლევს და, ამავდროს, უზრუნველყოფს მათი მშობლიური ენების შენარჩუნებას.

2008 წელს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში ეუთოს მხარდაჭერით შემუშავდა პოლიტიკის დოკუმენტი და სამოქმედო გეგმა (2009-2014) „ეროვნულ უმცირესობათა ინტეგრაცია მულტილინგვური განათლების საშუალებით“.

მულტილინგვური სწავლების ხელშეწყობის პროგრამა ეყრდნობა შემდეგ ძირითად პრინციპებს:

- **ხელმისაწვდომობის პრინციპი:** მულტილინგვური განათლება თანაბრად ხელმისაწვდომია ყველა მონაწილისთვის; ყველა სკოლას, სწავლების ენისაგან დამოუკიდებლად, აქვს უფლება შეიმუშაოს და დანერგოს მულტილინგვური საგანმანათლებლო პროგრამები თავიანთი რესურსების გათვალისწინებით, მოსწავლეებისა და მათი მშობლების საჭიროებების შესაბამისად.

- **ინტეგრაციის პრინციპი:** სახელმწიფოში მულტილინგვური სწავლება ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში უნდა იქნეს ინტეგრირებული.

- **მონაწილეობის პრინციპი:** ეროვნული უმცირესობის წარმომადგენლები ფართო საზოგადოებასთან ერთად აქტიურად უნდა ჩაერთონ მულტილინგვური განათლების პოლიტიკის განვითარებასა და გატარებაში.

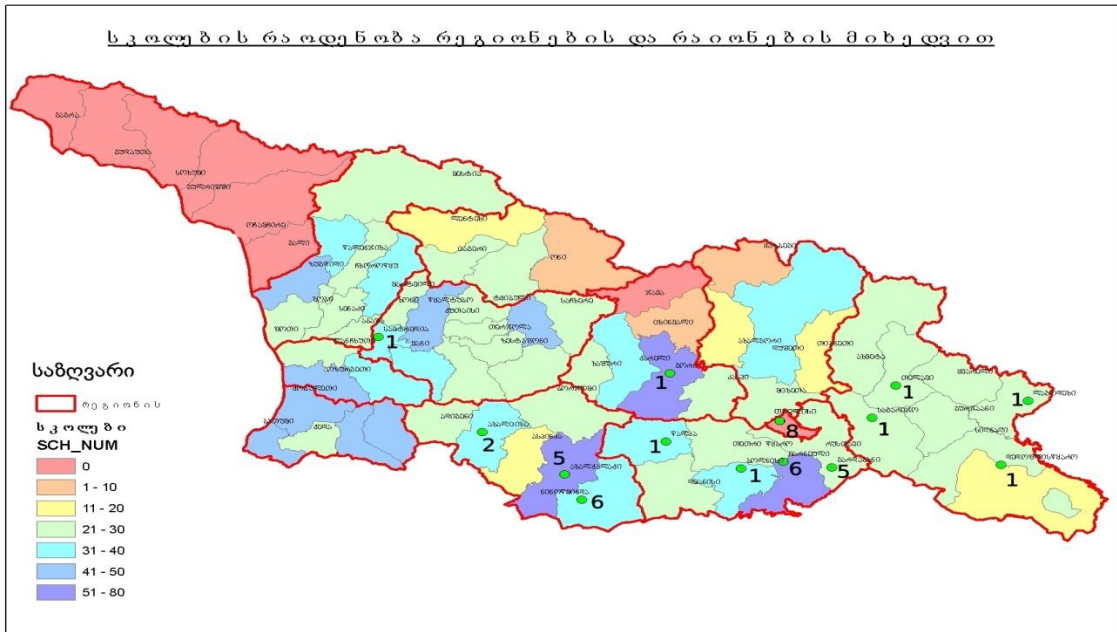
- **უწყვეტობისა და თანმიმდევრობის პრინციპი:** მულტილინგვური სწავლება უნდა გახდეს განათლების სისტემის (სკოლამდელი განათლებიდან პროფესიულ და უმაღლეს განათლებამდე) განუყოფელი ნაწილი და უნდა უზრუნველყოს მონაწილეთა წარმატებული გადასვლა განათლების შემდგომ საფეხურზე.

- **თანამშრომლობისა და პასუხისმგებლობის პრინციპი:** მულტილინგვური სწავლება უნდა იყოს ნაწილი და უნდა ითვალისწინებდეს პასუხისმგებელი პირების / ორგანიზაციების ჩართვასა და თანამშრომლობას.

სამოქმედო გეგმის შესაბამისად, 2009 წლის 31 მარტს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების

მინისტრის ბრძანებით დამტკიცდა „მულტილინგვური სწავლების ხელშეწყობის პროგრამა“. მულტილინგვური სწავლების პროგრამების შემუშავება და დანერგვა ქვეყნის მასშტაბით მოითხოვს ინსტიტუციონალური და ადამიანური რესურსების განვითარებას. ამის გათვალისწინებით, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ 2009 წელს დაიწყო მულტილინგვური სწავლების პროგრამების პილოტირება 40 არაქართულენოვან სკოლაში (მათ შორის სხვადასხვა სექტორის მქონე სკოლებში).

საპილოტე სკოლების შესარჩევად, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ შემუშავდა და ყველა არაქართულენოვან სკოლას დაეგზავნა სპეციალური კითხვარი სკოლების მოტივაციის, რესურსების, ბილინგვურ სწავლებაში სკოლების გამოცდილებისა და პირობების დასადგენად. აღნიშნული კითხვარების დამუშავებისა და ანალიზის საფუძველზე, შეირჩა და მულტილინგვური სწავლების პროგრამების პილოტირება დაიწყო 40 არაქართულენოვან სკოლაში (მათ შორის 13 სკოლა – ქვემო ქართლის რეგიონიდან, 13 სკოლა – სამცხე-ჯავახეთის რეგიონიდან, 8 სკოლა – თბილისიდან, 4 სკოლა – კახეთის რეგიონიდან, 1 სკოლა – შიდა ქართლიდან, 1 – სკოლა იმერეთის რეგიონიდან).

2009 წელს „მულტილინგუური სწავლების ხელშეწყობის პროგრამის“ ფარგლებში შეიქმნა საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მულტილინგუური განათლების სამუშაო ჯგუფი, რომელიც პასუხისმგებელია პროგრამის კოორდინირებაზე, დროულ და ეფექტურ განხორციელებაზე და, ასევე, პროგრამის მონიტორინგსა და შეფასებაზე.

ეუთოს ექსპერტების დახმარებით, 2009 წლის აგვისტო-სექტემბერში სამინისტროს მულტილინგუური განათლების სამუშაო ჯგუფის წევრებს ჩაუტარდათ 10-ზე მეტი ტრენინგი.

პროგრამის ფარგლებში შეირჩა 10 ადგილობრივი ტრენერი, რომელთა პროფესიული გადამზადება უზრუნველყვეს ეუთოს საერთაშორისო ექსპერტებმა.

ასევე, პროფესიული ტრენინგები ჩაუტარდა:

40 საპილოტე სკოლის დირექტორს; 30 საგანმანათლებლო რესურსცენტრის თანამშრომელს; 64 აკრედიტაციის ექსპერტს; 40 საპილოტე სკოლის 603 მასწავლებელს.

2009 წელს „მულტილინგუური სწავლების ხელშეწყობის პროგრამის“ ფარგლებში შემუშავდა მულტილინ-

გუური სწავლების პროგრამების შეფასების ინსტრუქცია აკრედიტაციის ექსპერტებისათვის, მულტილინგუური განათლების სახელმძღვანელოს პროექტი მასწავლებლებისათვის, მულტილინგუური განათლების პროგრამის მონიტორინგისა და შეფასების გეგმა და საინფორმაციო ბროშურები მულტილინგუურ განათლებაში.

2009 წლის 27 ნოემბერს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ ეუთოსა და აშშ-ს საერთაშორისო სააგენტოს (USAID) მხარდაჭერით, ჩატარდა კონფერენცია „მულტილინგუური განათლება საქართველოში“, რომელიც მიზნად ისახავდა მულტილინგუური სწავლების ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში უკვე განხორციელებული და დაგეგმილი ღონისძიებების შესახებ ინფორმაციის გავრცელებას. ასევე, უმცირესობათა განათლების პროგრამების შექმნისა და დანერგვის სფეროში სიახლეების შესახებ ინფორმაციის მიწოდებას დაინტერესებული პირებისათვის, საპილოტე სკოლების წარმომადგენლების წინაშე ანგარიშის წარდგენას და სამომავლო გეგმების შესახებ და ერთობლივი რეკომენდაციების შემუშავებას პროგრამის გაუმჯო-

ბესების შესაძლო გზებთან დაკავშირებით.

2010 წლის თებერვალში საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის ბრძანებით დამტკიცებული „მულტილინგვური სწავლების ხელშეწყობის პროგრამის“ ფარგლებში არაერთი ღონისძიება იგეგმება:

- სკოლების მულტილინგვური პროგრამების დამტკიცება და რეგისტრაციის მექანიზმების შემუშავება;
- სკოლებისთვის დამატებითი სასწავლო მასალების მომზადება და დაბეჭდვა (მასწავლებლის სახელმძღვანელო);
- სატრენინგო მოდულის მომზადება, დაბეჭდვა და დარიგება;
- მულტილინგვური სწავლების შესახებ მეთოდოლოგიური ფილმის გადაღება;
- პროგრამის ფარგლებში შერჩეული საპილოტე სკოლებისათვის მიზ-

ნობრივი სუბსიდიების გაცემა მულტილინგვური სწავლების პროგრამაში ჩართული პედაგოგებისათვის დამატებითი ჰონორარის ანაზღაურების მიზნით.

- საპილოტე სკოლების მასწავლებლების და სამეურვეო საბჭოების წევრებისათვის 3 რეგიონალური სემინარის ჩატარება;
- მულტილინგვური სწავლების პროგრამის საპილოტე სკოლებისათვის საჩუქრად გადასაცემად თვალსაჩინოებების შესყიდვა;
- მულტილინგვური სწავლების პროგრამის საპილოტე სკოლებისათვის საჩუქრად გადასაცემად აუდიოვიდეო ტექნიკის და ქართული ფილმების კომპლექტის დარიგება;
- სასტარტო კვლევის ჩატარება მულტილინგვურ განათლებაში;
- საინფორმაციო და საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლების მიზნით სხვადასხვა ღონისძიების ჩატარება.

„multilingvuri swavlebis xelSewyobis programis“ farglebSi SerCeuli sapilote skolebi

.....

1. Tbilisis sajaro skola #146	21. qvemo bolnisis sajaro skola #1
2. Tbilisis sajaro skola #152	22. kizil-qilisis sajaro skola
3. Tbilisis sajaro skola #64	23. Saumianis sajaro skola #1
4. Tbilisis sajaro skola #132	24. aRTaqlis sajaro skola
5. Tbilisis sajaro skola #83	25. gardabnis yarajalis sajaro skola
6. Tbilisis sajaro skola #136	26. kapanaxCis sajaro skola #2
7. Tbilisis sajaro skola #96	27. samtrediis sajaro skola #4
8. Tbilisis sajaro skola #41	28. axalqalaqis sajaro skola #1
9. lagodexis yarajalis sajaro skola	29. axalqalaqis sajaro skola #2
10. wiTelwyaros sajaro skola	30. axalqalaqis sajaro skola #3
11. ganjalis sajaro skola	31. axalqalaqis sajaro skola #4
12. iormuRanlos sajaro skola	32. axalqalaqis sajaro skola #5
13. Tazaqendis sajaro skola	33. sxvilisis sajaro skola
14. qvemo saralis sajaro skola	34. axalcixis sajaro skola #2
15. algeTi Tazaqendis sajaro skola	35. ninowmindis sajaro skola #1
16. marneulis sajaro skola #3	36. ninowmindis sajaro skola #2
17. marneulis sajaro skola #2	37. saTxis sajaro skola
18. vaxtangisis sajaro skola #1	38. didi konduris sajaro skola
19. goris sajaro skola #6	39. ganZis sajaro skola #2
20. jandaris sajaro skola	40. gorelovkis sajaro skola #2